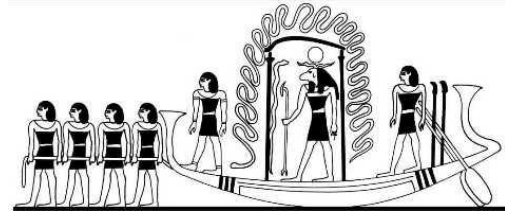

MEHEN Nieuws (4)

5 april 2011

MEHEN, Studiecentrum voor het oude Egypte

Onrust in Egypte

Op het moment van het verschijnen van MEHEN Nieuws is Zahi Hawass (weer) minister van Oudheden. Er is veel werk te doen want helaas blijken toch behoorlijk veel vernielingen en berovingen in musea en op opgravingsites te hebben plaatsgevonden. Zo zijn er een aantal sjabti's uit het graf van Joeja en Toeja, alsmede andere voorwerpen uit de Amarnaperiode (o.a. enkele beeldjes van Toetanchamon) uit het Egyptisch Museum te Cairo nog niet teruggevonden. De voorwerpen op de foto (bron internet) zijn inmiddels wel terug in het Egyptisch Museum te Cairo. Het zijn drie godenbeeldjes, resp. Osiris, Bastet en Neith, een (behoorlijk beschadigd) beeldje van een Apisstier en een scepter, alle van brons. Voor het meest actuele nieuws verwijzen we naar <http://www.drhawass.com>

Lezingen van Mehen voorjaar 2011

Drie interessante lezingen over een van de meest bezochte plaatsen in Egypte

Zaterdag 16 april, 14.00 uur, Leiden RMO

Gizeh, een opgravingsgeschiedenis, spreekster drs. Sigrid van Roode

Zaterdag 23 april, 14.00 uur, Leiden RMO

Gizeh, De meest besproken en enigmatische plaats in Egypte, spreker dr. Hans Albers

Zaterdag 7 mei, 14.00 uur, Leiden RMO

Gizeh, Een hemel op aarde, spreker Jan Koek

Voor meer informatie en toegangsprijzen zie www.mehen.nl

Aanmelden via de website of telefonisch.

MEHENDag zaterdag 18 juni 2011

Voor alle donateurs, op dit moment ruim 80, organiseren wij op zaterdag 18 juni vanaf 13.30 uur de jaarlijkse Mehendag in het RMO te Leiden. Alle donateurs zijn hiervoor uitgenodigd, per donateur mag een introduc e(e) gratis mee. Meld u aan (telefonisch of via de mail) en noteert u deze datum vast in uw agenda! Behoudens de toegang tot het museum, betaalt u geen entree voor deze middag. Jan Koek zal o.a. in een lezing de rol van de egel in het oude Egypte voor het voetlicht brengen. Hieronder een foto van twee egels in de mastaba van Ptahhotep te Sakkara.

Zomercursus 3 – 5 augustus 2011

Het Geheimzinnige Goudland De oude culturen van Soedan

*Een boeiende cursus over een gebied dat te vaak werd genegeerd als niet belangrijk.
Is geen herhaling van voorgaande cursussen!*

Docenten dr. Hans Albers en Jan Koek

De volgende onderdelen zullen behandeld worden:

- chronologische inleiding;
- de rol van het koningschap en de godenwereld;
- de Kermacultuur;
- Nubi /Koesj tijdens het Nieuwe Rijk;
- de 25^e dynastie in Egypte;
- de monumenten van het rijk van Napata;
- de tempels van Moesawwarat es Soefra en Naga;
- de piramiden van Mero ;
- conclusies en afsluiting.

Woensdag en vrijdag van 13.30 uur tot 17.00 uur en donderdag van 9.30 tot 17.00 uur (met pauzes).

Donateurs van Mehen betalen   90,-- en niet-donateurs   100,-- (incl. syllabus).

Voor meer informatie zie www.mehen.nl (onder cursus).

Aanmelden via de website of telefonisch.

Reis naar Soedan in november/december 2011

Bijzondere en indrukwekkende 14-daagse reis naar de monumenten van de zuiderburen van Egypte van zaterdag 26 november t/m vrijdag 9 december 2011. Het karakter van de reis is zodanig dat u veel kennis van de hier aanwezige Egyptische cultuur opdoet en dat u tegelijkertijd een unieke

belevenis ondergaat van dit land met zijn bijzondere plantenrijk, zijn gemoedelijke en gastvrije bevolking en zijn schitterende woestijnen.
Het programma is als volgt.

Dag 1

Rechtstreekse vlucht met KLM van Amsterdam naar Khartoum

Dag 2

Bezoek aan het Soedan Nationaal Museum in Khartoum, mausoleum van de Mahdi en de soukh

Dag 3

Naar Moesawwarat es Sufra om te bezoeken en te overnachten

Onderweg bezoek aan de tempels van Wad Ban Naga en van Naga (foto A. Hoogendijk)

Dag 4

Bezoek aan Meroë, de opgraving van de stad en de piramiden

Dag 5

Naar Karima, bezoek aan Ghazali, Nuri en de Amon tempel in Sanam

Dag 6

Bezoek vanuit Karima aan Gebel Barkal, Hilat el Arab en Napata

Dag 7

Naar Kerma onderweg bezoek aan El Kuru en Tabo

Dag 8

Van Kerma naar Sesebi, onderweg bezoek aan Kerma en Tumbos

Dag 9

Naar Soleb met bezoek aan Soleb, Gebel Dosha en Sedeinga

Dag 10

Naar de opgravingen op het Sai-eiland

Dag 11

Reisdag naar Dongola voor overnachting

Dag 12

Naar Karima, onderweg bezoek aan Old Dongola, Kawa en Banganarti

Dag 13

Reisdag naar Khartoum

Dag 14

Rechtstreekse terugvlucht met KLM naar Amsterdam

De prijs voor deze Soedanreis *bedraagt € 2.545,-- voor donateurs van Mehen* en € 2.590,-- voor niet-donateurs. De toeslag voor een éénpersoonskamer wordt nog bekend gemaakt.

Inclusief zijn:

- de vluchten, incl. belastingen
- de rondreis
- de entree van de monumenten
- alle overnachtingen op basis van volpension
- een Engels sprekende begeleider
- reisbegeleiding door Hans Albers en Jan Koek
- vergunningen om de sites te bezoeken en te fotograferen

Houd u er rekening mee dat de accommodaties om te overnachten in het algemeen redelijk tot eenvoudig zijn, een éénpersoonskamer is niet altijd mogelijk!

Tentoonstellingsagenda

Een belangrijk onderdeel van de website www.mehen.nl is de tentoonstellingsagenda. Vrijwel alle tentoonstellingen in de gehele wereld die een band met het oude Egypte hebben, staan in de agenda vermeld.

Zo is er tot 8 mei in het Teylers Museum te Haarlem een tentoonstelling over "Egypte & Napoleon, Oorlog en Onderzoek". In het Allard Pierson Museum te Amsterdam is er van 19 april t/m 14 augustus de tentoonstelling "Verboden Toegang voor onbevoegden, Geheimen van Egyptische tempels". Tot 25 mei is in hetzelfde museum tevens de fototentoonstelling "De Nijlexpeditie, Foto's van Marius van Beek 1963" te zien.

In de Verenigde Staten van Amerika is een reizende tentoonstelling van Egyptische voorwerpen uit het Brooklyn Museum onder de naam "To Live Forever". Een van de objecten op deze tentoonstelling is onderstaand paneel (foto Jan Koek) van een mummiekist uit Assioet:

Het paneel is afkomstig van een mummiekist van een vrouw uit de late 11^e dynastie/begin 12^e dynastie (ca. 1900 v. Chr.). Het houten beschilderde paneel is 181,6 cm lang en 44,5 cm hoog. Het was in deze periode gebruikelijk dat o.a. het grafmeubilair op de kist werd geschilderd, zodat de muren niet beschilderd hoefden te worden. Dit gebruik is ook te zien vanaf de 21^e dynastie. Deze afbeeldingen gaven extra bescherming aan de dode. Zo zijn op een bed zeven zakjes met materiaal voor de mummificatie (in het midden op de foto) afgebeeld, die de dode moeten verzekeren van een perfecte begrafenis. Tevens zijn afgebeeld een paar sandalen, een spiegel in een etui en stenen vazen op een tafel. Verder is er een tekst die er (op magische wijze) zorg voor moet dragen dat de overleden vrouw die in de kist "woont", wordt voorzien van alles wat ze in het hiernamaals nodig mocht hebben. Niet alleen de noodzakelijke dingen maar ook luxe objecten, zodat ze het comfortabel zal hebben, waarschijnlijk net zo als zij het tijdens het leven op aarde heeft gehad. De mummiekist is dus niet alleen een "huis" voor de overledene, maar de kist voorziet haar van eten en drinken. Bovendien beschermt de mummiekist de overledene tegen allerlei gevaar en is tevens een plaats waar de overledene zich kan veranderen in verschillende gedaanten. Deze functies van de mummiekist blijken uit het naschrift van Dodenboek 72, een tekst weliswaar uit het Nieuwe Rijk maar al van oudere oorsprong:

“Degene die dit boek kent op aarde of als deze spreuk is aangebracht op de mummiekist, hij zal uitgaan bij dag in elke gedaante die hij wenst en zal ongehinderd teruggaan naar zijn (woon)plaats. Hem zal gegeven worden brood en bier en een groot stuk vlees van het altaar van Osiris. Hij gaat uit naar het Rietveld en gerst en spelt zal hem daar gegeven worden. Hij weet te bevelen, zoals op aarde en hij verwerkelijkt iedere wens, net zoals de goden die daar zijn”.

Reisverslag excursie Londen, Cambridge en Oxford door mevr. Lieke Peeters

We (23 deelnemers) werden vier dagen ondergedompeld in de cultuur van het Oude Egypte. Deze onderdompeling vond plaats ten tijde dat het negatief reisadvies naar Egypte van kracht was. Wij genoten volop van de pracht en praal van de kunstschaten in de veilige musea.

Van maandag 14 tot en met zaterdag 19 februari organiseerde Mehen, Studiecentrum voor het oude Egypte, een reis naar Londen, Cambridge en Oxford. Toen mijn man mij attendeerde op het feit dat hij alleen thuis bleef en ik op vakantie was, corrigeerde ik hem dat het een ‘studiereis’ betrof. Deze kwalificatie is niet overdreven.

In Londen brachten wij anderhalve dag door in het British Museum, we kregen er niet genoeg van. Van de vaste collectie ging onze aandacht o.a. uit naar de pas gerestaureerde grafschilderingen van Nebamon. Deze grafschilderingen zijn op zich al de moeite van een bezoek waard. Liefhebbers verwijs ik graag naar een artikel in het tijdschrift Ancient Egypt (www.ancientegyptemagazine.com) en in Ta-Mery, jaargang 2, 2009, blz. 68 t/m 77.

We bezochten eveneens het depot van het British Museum. Hier stonden nog vele prachtige Sechmet beelden uit de Moetempel van Karnak. Ik heb nog een goed woordje gedaan bij de assistent-conservator met de mededeling dat één van deze beelden prachtig in het RMO tot zijn recht zou komen. Echter de man leek Oost-Indisch doof; andere vragen over de collectie heeft hij wel op een treffende en boeiende wijze beantwoord.

Of dit alles nog niet genoeg was, brachten wij een bezoek aan de tentoonstelling over het Dodenboek. Deze tentoonstelling bracht de weg naar de eeuwige rietvelden van Osiris tot leven. We zagen verschillende papyri o.a. de Greenfield papyrus met een lengte van 41 meter en de pas gerestaureerde papyrus van Ani (35 meter lang). Deze papyrus leek gisteren te zijn gemaakt. De prachtige hiërogliefen waren met vaste hand geschreven en de daarbij behorende vignetten zijn net kleine schilderijen.

In Londen bezochten wij ook het Petrie Museum. Het leek wel een snoepwinkel: kasten en laden vol studieobjecten, zoals hieronder op de foto (Jan Koek) te zien is. Na een interessante inleiding konden wij nog verzoeknummers vragen. Op mijn verzoek gingen de laden met de oesjabtj's open. Wij zagen de ontwikkeling van de ‘dienaren’ vanaf het Middenrijk tot de verdwijning van deze beeldjes in de Ptolemaïsche Periode.

In Cambridge brachten we een bezoek aan het Fitzwilliam Museum met o.a. de deksel van de

sarcofaag van Ramses III, de sarcofaag zelf staat in het Louvre. De topper van de verzameling is de mummiekist van Nespawersjefi uit de 21e dynastie.

's Middags werd het Oude Egypte even vergeten en ging onze aandacht uit naar de geschiedenis van Cambridge met het studentenleven. Een gids begeleidde ons door de stad en de colleges. We ontmoetten de zangertjes van het King's College die, allen met een zwarte hoge hoed, op weg waren naar hun dagelijkse repetitie. Helaas ontbrak de tijd om deze bij te wonen.

De dag ervoor hadden we Oxford bezocht. Oxford is niet alleen een prachtige stad maar ook het Mekka van de geschiedenis van opgravingen in Egypte. We brachten een bezoek aan het Griffith Instituut, waar de archieven van opgravingen in beeld en woord worden bewaard. Met zorg en trots werden ons originele tekeningen en foto's van diverse opgravingen getoond. De directeur van het instituut, dr. Malek, nam ruim de tijd om ons boeiend te vertellen over het conserveringsproces en het nut van dit instituut voor de egyptologie van vandaag. Geïnteresseerden kunnen zich aangenaam en educatief verpozen met de website van dit instituut www.griffith.ox.ac.uk. De Egyptische afdeling van het Ashmolean is gesloten tot en met de herfst. Degene die verantwoordelijk is voor de verbouwing en de inrichting van het museum vertelde aan het eind van de dag nog uitgebreid over de nieuwe inzichten voor de toekomstige opstelling van de collectie(s).

Wel hebben we nog een aantal Egyptische voorwerpen in het Pitt Rivers Museum gezien.

Wie durft te stellen dat dit geen studiereis was, wil ik nog overtuigen met het laatste argument.

Tijdens de busritten gaf Jan Koek lezingen over:

- de ontwikkeling van de oesjabtj's
- de geschiedenis en het gebruik van het Dodenboek en de afscheidsrituelen.

Bep Koek-Overvest trakteerde ons in de bus nog op verhalen uit de Oudegyptische literatuur.

Op de terugweg werden we overhoord; Jan en Bep hadden een quiz samengesteld over hetgeen dat we zagen en hoorden. Kortom het was een studiereis het studiecentrum Mehen waardig, zowel naar inhoud als naar organisatie.

Tenslotte

Mehen is inmiddels druk bezig om een interessant lezingenprogramma voor komend najaar en voorjaar 2012 samen te stellen. Zo zullen er o.a. lezingen over *Textiel in het oude Egypte* en over *De tempel van Seti I te Kanaïs* worden gehouden.

Voor meer informatie zie www.mehen.nl of mail naar mehen@hetnet.nl of bel nr. 0318 – 471689.

Voor alle betalingen: rekeningnummer 67.19.36.387 t.n.v. B.J. Koek-Overvest e/o J.G. Koek te Elst.

Foto: P. Hendriks

Wij hopen u binnenkort bij één van onze activiteiten en zeker op de Mehendag te ontmoeten!

Met vriendelijke groeten,
namens Mehen

Bep en Jan Koek